

SZOLNOK-DOBOKA

Megjelen minden csütörtökön.

Szerkesztőség a Sörház-utczában I. sz. a. az emeleten van.

Szerkesztőségi óra minden hétköznapon d. u. 2—3.

Felelős szerkesztő:

Dr. Br. HORVÁTH EMIL.

Hirdetési árak egész oldal 48 K.

Hivatalos hirdetések árszabály szerint.

Előfizetési ár: egész évre 10 K.

Néptanítóknak, lelkészeknek és körjegyzőknek 8 kor.

Birtokrendezés.

Törvényeink csak az urbéri viszonyok rendezése céljából foglalkoznak a földbirtok kérdéseivel. Oly rendelkezéseknek, melyek a földbirtok alkalmas elhelyezését és javítását czélozták volna, törvénytárunkban nyoma sincs.

Bizonynyal elérkezett az ideje, hogy a földbirtok jellegében és minőségében fennmaradt különbségek végleg megszűnjenek s az elavult és hiányos rendelkezések helyébe oly tagosítási törvény alkottassék, mely az annyira kívánatos birtokrendezést czélszerű módon lehetővé tegye.

Tagosítási eljárásunk hosszadalmas, évek hosszú sora telik el, míg az eljárás véget ér. A tagosítás gyors végrehajtása közérdek, mert a tagosítás folyamában a bizonytalanság közepette nem üzhető helyes gazdálkodás. Jó példa gyanánt alkalmazható tagosítási művelet alig van.

Nálunk a tagosításnál nem főszempont az okos gazdálkodás érdeke. Pedig kétségtelen, hogy a tagosítási szabályok megállapításánál mi sem lehet mérvadóbb, mint a czélszerű és haszonhajtó gazdálkodás közérdeke, melyet az osztó igazság elvének érvényesülése nem fed. A helyzet az, hogy a kisbirtok még a tagosított községekben is düllönként szétosztva apró parcellákban fekszik: melyek czélszerűen meg sem munkálthatók s a gazdálkodást annyi járással, keléssel, a munkaerőnek oly pazarlásával kénytelen üzni a földművelő, hogy ily viszonyok közt csak a termelési költség nő, az erők merülnek ki s a jövedelmező okos gazdálkodásról szó sem lehet.

A nyugati államokban gondja volt a törvényhozásnak arra, hogy a kisbirtokosok kezére egy tagu jól művelhető szántóföldek jussanak s a birtokrendezés, a hol annak szüksége beáll, czélszerűen, gyorsan és olcsón legyen foganatosítható. Az osztrák és délnémet intézményekben kitünő minták ál-

lanak rendelkezésünkre, de külföldi intézményeket bármennyire mintaszerűek is, a hazai talajba átültetni nagy körütekintést igénylő feladat, különösen nálunk, a hol nemcsak a nép tulajdonságaival, de az ország különböző részeinek egymástól nagyon eltérő viszonyaival is számolni kell.

Az állam feladata, hogy az általános gazdasági érdekek érvényesüljenek, a műszaki munkálatok hibátlanul teljesíttessenek, a birtokrendezés jól, gyorsan s olcsón hajtassék végre és a birtokrendezésre való hajlandóság élesztessék. E végből mindenütt, a hol a birtokrendezés közérdekből indokolt, ennek előmunkálatait az állam kell, hogy végeztesse.

Megbízható állami közegek tervei alapján, melyekből a rendezés haszna, a munkálat költsége kiszámítható, hajlandók lesznek az érdekelték a birtokrendezésre.

Ha az állami támogatás csak az előmunkálatok teljesítésére s a munkálat czélszerű irányítására és gondos ellenőrzésére fog szorítkozni: sokkal nagyobb értéke lesz e támogatásnak a birtokosokra nézve, mintsem ha kétszer annyit államsegély adatnék a birtokrendezés költségeihez.

Mindezen feladatok teljesítésére kész szervezet a kulturmérnöki hivatal és a kataszteri fölmérés. Csak rendezést és fejlesztést igényel s mint mindenütt, nálunk is megfog felelni a jelzett feladatnak, mely a mezőgazdasági kultúra érdekében talán a legfontosabbik.

A birtokrendezésre való hajlandóság élesedése lassu folyamat.

Az alföldi rossz gazdálkodásnak fő oka a tanya-rendszer. A tanyai gazdálkodás nem volna rossz, ha a birtokos a tanyán élne, ott volna egész állatállománya és ott élne a szükséges munkásszemélyzet. Az alföldön divó tanya-rendszerénél azonban legfeljebb a tanyás él egész éven a tanyán, a gazda csak a nagy munkára jön a tanyára, különben pedig a városban lakik, ott van lova

és egyéb állatja is. Képzeltető-e ezen rendszerénél belterjes vagy csak okszerű gazdálkodás is?

A jövedelmezőbb mezei gazdálkodás meghonosítása érdekében tehát nincs és nem is lehet fontosabb teendőnk a birtokrendezésnél. Erre van szükségünk, hogy a termelés költségét apaszthassuk, hogy a kisgazdáknak megadjuk a haszonhajtóbb gazdálkodás lehetőségét, hogy az apró birtokosok összerakásával új közép birtokoscsztályt teremtsünk.

Gazdasági előadások.

Dés, nov. 30.

A Szolnok-Dobokavármegyei Gazdasági Egyesület a földművelésügyi miniszter anyagi támogatása mellett az alább megnevezett községekben és napokon az idej szükös takarmánytermés mellett a rendelkezésre álló *takarmányféléseknek takarékosabb és jobb kihasználásáról* és a hallgatóság által *kérdés tárgyává teendő ügyekről* az alább megnevezett és kiküldendő gazdák útján gazdasági előadást, illetőleg barátságos megbeszélést tartat, a midőn a községi bíró telken vagy az általa kijelölendő helyen munkában is be lesz mutatva egy olyan szecskavágó, melyet furnifaragui tudó kisgazda házilag is elkészíthet.

Ugyanezen alkalommal a takarmányozás mikéntjét népies modorban tárgyaló olvasmány lesz az olvasni tudó gazdák között ingyen szétosztva.

Felkérjük a községek t. előjáróit, hogy az alábbi tervezet szerint utazó egyleti kiküldött megérkezett haladéktalanul *dobszóval tétesse közhírré* és gondoskodjék róla, hogy a bemutatandó szecskavágó kipróbálására egy köteg tengeriszár legyen kéznél és jó előre figyelmeztesse a faragui tudó embereket, hogy olyan szecskavágó munkáját fogják megismerni, melyet télen készítve, szép pénzkereseti forráshoz jutnak, mert a szecskavágók el fognak terjedni.

Az egyleti kiküldött meg fog jeleni:

Közepébe rozmaringot helyezek,
Melléje meg nefejeleset ültetek.Szagos a rozmaring
Lehajlik az ága,
Gyere kis angyalom
Üljünk árnyékába.Nem megyek, nem megyek
Rozmaring árnyékba,
Összetörik ruhám,
Szoknyám kerek alja.

Más kissé szomorúbb nóta a rozmaringról ez:

Megüzentem az édes anyámnak,
Rozmaringot kössön a lányának,
Két szélére két szép rozmaringot,
Közepébe bokros bíbáratot.Bezárhatod rácsos kis kapudat,
Nem taposom többé udvarodat,
Vethetsz belé rozmaringot, rózsát,
Nem szedem le többé gyenge ágát.

Csintalan kis nótácska ez is:

Fölszántottam kukoricza-földemet,
Vetek bele rozmaringot eleget,
Rozmaringot leszedik a szagáért,
Ezt a kis lányt elveszik a jussáért.

Ez még csintalanabb:

Rozmaringos a kötöm,
Van már nékem szeretöm,
Rozmaringos a szoknyám,
Hogy a babám nézzen rám.

Szép érzelmes nóta, apáink talán a kótáját is tudják:

Rozmaringnak olyan a szokása,
Télen-nyáron zöldellik az ága,
Leszakasztják kóróvá változik,
Az én szívem hozzád kívánczozik.

TÁRCZA.

A cigány.

Faluvégi szalmaviskó a háza,
Rosz födelét egy gyöngye szél lerázza;
Hó és eső szakad rajta keresztül,
Vakolata néha-néha be is dül.

Az udvarán gyereksereg rikoltoz,
Ruházatuk nincsen szokva a folthoz, —
Az asszony az ereszt alatt pipázik
S füstöt fuj a tenyerébe, ha fazik.

Igy a család. A gazda meg azalatt
Vályogot vet az alvégi kert alatt, —
Térdig tapos a polyvába, a sárba,
Mely nem egyszer belefrecscesen arczába.

Me; se mossza, le se törli s estére
Ugy megyen el a legények elébe,
S míg vonója a hegedűn sir, szalad:
Leesőkolják az arczáról a sarat.

Balla Miklós.

A rozmaringról.

Irta: VERNER LÁSZLÓ.

Nincs a magyar népnek kedvesebb virága ennél. A leányok rozmaringgal mennek a templomba. Öreg asszony könyörgésre, menyasszony esküvőre nem megy rozmaring nélkül. Hanusz István érdekes ethnographiai szokásokat ír a „Virágokról” való könyvében: a Jászságban piros almába tűzve

a menyasszony maga adja a rozmaringot a hivatató vőlegény kezébe. Hogy ez legyen a lakodalomba terelgető. Pestmegyében, ha a rozmaringot kiteszik az ablakba, az annak a jele, hogy ott eladó leány van. A Mátra mentén a rozmaring csak leányzót illet meg, mert az a szüzesség jelképe.

Somogyban nem régiben minden lakodalomban tizenkét bokor rozmaringot állítottak, hogy minden meghívott vendég egy szálat vigyen haza a lakodalom emlékeül. A Csallóközben nemesak a vőfélyek kezében van rozmaring, hanem piros vagy kék szalaggal ékesítve minden vendég kap belőle. Az erdélyi magyarságnak nem oly kedvelt virága, mint a magyarországi magyar népnek.

Azt mondják, hogy a rozmaringot az avatok legyőzetése után honosították meg Magyarországon. De ez nem egészen bizonyos. Mert azt is mondják, hogy a Spanyolországig elkalandozott magyar vitézek hozták onnan magukkal. Sőt azt is állítják, hogy II. András keresztes seregeinek tetszett meg ez a virág annyira a szent földön, hogy nélküle nem akartak haza jönni. Mondják végül azt, hogy Nagy Lajos hozta Olaszországból. Kevésbé lehet annak az állításnak hinni, hogy a törökök ültettek volna nálunk legelőbb rozmaringot.

Torda-Aranyosvármegyében azt mesélik Szent László stüvegéről (mikor a tordai hasadékon átugratott) leesett a rozmaringszál és a sziklába gyökeret vert.

Mennyi szép nóta van a rozmaringról. Ime néhány mutatóba:

Fölszántottam kertem alatt a mesgyét,
Bekeritem rózsafával a szélét,

Egyleti kiküldött *Voith Simon*. Felsőkosályban 1904 december 8-án délelőtt 9 órakor, Pecsétszen 8-án délelőtt 11 $\frac{1}{2}$ órakor, Hollómezőn 8-án délután 3 órakor, Alörben 11-én délelőtt 9 órakor, Alsókosályban 11-én délelőtt 11 $\frac{1}{2}$ órakor, Kaplyonpan 11-én délután 3 órakor, Kaczkón 18-án délelőtt 9 órakor, Kápolnán 18-án délelőtt 11 $\frac{1}{2}$ órakor, Szelecskén 18-án délután 3 órakor.

Egyleti kiküldött *Daday Zoltán*. Felsőesobánkán 1904 december 8-án délelőtt 9 órakor, Alsóesobánkán 8-án délelőtt 11 $\frac{1}{2}$ órakor, Alsóhagymáson 8-án délután 3 órakor, Tormapatakán 11-én délelőtt 9 órakor, Csákán 11-én délelőtt 11 $\frac{1}{2}$ órakor, Zálhán és Csurényben 11-én délután 3 órakor, Csöményben 18-án délelőtt 9 órakor, Búzamezőn 18-án délelőtt 11 $\frac{1}{2}$ órakor, Oroszmezőn 18-án délután 3 órakor.

Egyleti kiküldött *Fürst Ede*. Szásznyiresen 1904 december 4-én délelőtt 9 órakor, Mikeházán 4-én délelőtt 11 $\frac{1}{2}$ órakor, Szentmárgitán 4-én délután 3 órakor, Baczában 11-én délelőtt 9 órakor, Felörben 11-én délelőtt 11 órakor, Alsóilosván 11-én délután 3 órakor, Kissomkuton 18-án délelőtt 9 órakor, Mányán 18-án délelőtt 11 $\frac{1}{2}$ órakor, Záprócson 18-án délután 3 órakor.

Egyleti kiküldött *Kovrig Antal*. Somkeréken 1904 december 4-én délelőtt 9 órakor, Sajószent-andráson 4-én délelőtt 11 órakor, Sajókeresztúron 4-én délután 3 órakor, Sajóudvarhelyen 11-én délelőtt 9 órakor, Sárváron 11-én déli 12 órakor, Kerlésen 11-én délután 3 órakor, Omlásalján 18-án délelőtt 9 órakor, Árpástón 18-án délelőtt 11 órakor, Magyardécsén 18-án délután 3 órakor.

Egyleti kiküldött *Venis Gyula*. Kendilónán 1904 december 11-én délelőtt 9 órakor, Nagyiklódon 11-én délután 1 órakor, Kérőben 11-én délután 4 órakor, Mikolában 18-án délelőtt 9 órakor, Boncnyiresen 18-án délelőtt 11 órakor, Széken 18-án délután 3 órakor, Szamosújvár németiben 19-én délelőtt 9 órakor, Péterházán 19-én déli 12 órakor, Szilágytón 19-én délután 3 órakor.

Bíró István,
e. alelnök.

Szemmáry József,
e. titkár.

H I R E K.

— **A népszanatorium ügye.** József Ágost főherceg vármegyénk vadászaihoz a következő sorokat intézte:

Vadásztársak!

Édes atyám nevét viselő szanatorium egyesület nemes céljainak valóítására sorsjátékot rendez s ebben a vadászokra gon-

A rozmaringot nemcsak a nép énekei dolgaiban. Költőink közül Czuczor, Bajza, Tompa, Arany, Tóth Kálmán szép költeményeket írtak róla. Arany a „Méh zománca” című versében a méhecske a rozmaring bokrára pusztul el.

Ennek a növénynek hazája Spanyolország. Kasztíliaiban egész erdőség van belőle. De el van terjedve sokfelé. Egy magyar zarándok a szent földön is dús tenyészetben látta.

Még Ausztráliában sem ismeretlen. Nagyön gyakori Görögországban, Olaszországban. Franciaországban hajdan fűszerül használták a rozmaringot és már Nagy Károlynak kiváló gondja volt arra, hogy termesszék.

Az angoloknál szokás karácsony-estén rozmaringgal szórni tele a szobát. Trieszt táján meg új évkor almába szurják és úgy járnak vele házról-házra köszönteni.

Csehországban ifjú lányok temetésén van nagy alkalmazása. Stájerországban pedig a lelépő bíró ad rozmaringszálat az utódjának, mely bizonynyal azt példázza, hogy minden hatalomnak vége szokott lenni.

A rozmaringgal bűbajos, ostoba asszonyok kuruzsolni szoktak. Ma csak illatos víznek gyártására használják.

A méhek felette szeretik, azért a méhesek körül ültetni igen alkalmas.

Hálásak vagyunk a rozmaring iránt, kedvelt virága a magyar népnek: a fiatalágot ékesíti és hej de sokszor szólott róla bánatos vagy vigabb nótája.

dolt. Azok között egy művészi értékű vadászfelszerelést fog kisorsolni.

Seregeljünk össze a nemes célra. Siesünk a tüdővész ellen való oly fonséges harcban!

Legyünk mi is azok között, kik beteg testvéreink, honfitársaink életét megmenteni törekcsenek. Mutassuk meg, hogy vadászszíveinkben szent érzelmek honolnak, hiszen minden vásárolt sorsjegy egy-két tégláját szerzi a szanatoriumnak, melyben szegény betegeink enyhülést és tán gyógyulást is fognak lelteni.

Öszinte vadász üdvözlettel

József Ágost főherceg, s. k.

— **Erzsébet ünnepély Alsóilosván.** Ilosvárol írják: Az alsóilosvai állami isk. rendes és ismétlő tanulói folyó hó 20-án d. u. tartották meg az Erzsébet emlékünnepélyt. Az ev. ref. templomi istentisztelet után a feldíszített állami iskolában nagyszámu hölgyközönség részvétele mellett, a nemzetiségi vidék hazaszeretetének ébresztése és erősítése jegyében született alkalmi beszéd, szavaltok és gyászénekekben rótták le háláikat Magyarországnak patrónája emléke iránt. Az ünnepély méltó megpecsétlésül a jótékonyaság angyla is felénk terjeszté szárnyait: Barcsay Tamás úr évenkénti 28 korona kegyes adományából két szegény tanuló teljes ruházattal, más nyolcz tanuló különféle hiányzó meleg ruhadarabokkal segélyeztetett. Mig egyfelől nagy hatást ért el Nemes Ella V. oszt. tanuló Móra I. „Királynék halálára” cz. költeményének a hölgyeket könnyekig megható szavallatával és mig mindnyájunk részvétkönyve olvadt egybe egyik szegény szülő örömkönyvével, ki segélyezett társai nevében egyszerű keresetlen szavakban váratlanul kérte alantirottat, hogy segélyeztetésükért halás köszönetük kifejezését juttassa el áll. iskolának szegényeinek évenkénti pártfogójához, másfelől zavarólag hatott, hogy a hivatalos átirattal értesített községi előljáróság ezúttal is tüntelőleg egyetlen tagja által sem képviseltette magát. — *Rápolthy Sándor* állami tanító.

— **Személyi hír.** A király a vallás- és közoktatásügyi magyar miniszter előterjesztése folytán a magyar vallás- és tanulmányi alapra felügyelő és azok kezelését ellenőrző időleges bizottság előadójává Rudnyánszky József bárót, vármegyénkbeli nagybirtokost nevezte ki. A magunk részéről örömmel regisztráljuk ezt a hirt, mert báró Rudnyánszky József e magas és nehéz pozítiót az egész katolikus világ nagy meglegedésére tölti be s mert működése a kulturális téren e legnagyobb alapítvány kezelése és felhasználása körül elévülhetlen érdemeket szerzett számára.

— **Áthelyezés.** A vallás- és közoktatásügyi m. kir. miniszter Kiss Géza szászcegeói állami isk. tanítót a magyarlápósi állami elemi iskolához áthelyezte.

— **Kinevezés.** A m. kir. igazságügyminiszter Neámtz Emil szamosújvári kir. orsz. fegyintézeti díjnotk a budapesti kir. orsz. gyűjőfogházhoz ideiglenes minőségű tisztí irtokká nevezte ki.

— **Az Olvasó-Egylet mulatságai Bethlenben.** A bethleni olvasó- és társalgó-egylet választmánya elhatározta, hogy minden második hét szombatján az olvasó-egylet helyiségében a tagok, azok családjai esetleg vendégei részvételével családias jellegű összejövetelt tart. E hó 26-án volt a második összejövetel, mely jó kedv, vidám hangulat és táncz mellett éjjel után 3 óráig tartott.

— **Hangverseny.** A dési izr. leányegylet f. hó 27-én jótékony célra szépen sikerült hangversenyt rendezett. A Hungária szálloda nagyszobájában már a kora esti órákban nagyszámu közönség várta a műsor megkezdését. A műsor első pontja Wiener Irén és Jeremiás Rezső kisasszonyok négykezes játéka volt, kik szép összjátékban adták elő Bellini „Norma”-ját. Utánuk Dr. Lengyel Miklós gimn. tanár tartott tartalmas és magvas előadást a biblia hatásáról a magyar költészetben. Az est legjobban sikerült pontja Egonak „A mai tánczról” című monologja volt, melyet Weinberger Ilona kisasszony adott elő. Maga a monolog nem a legjobbak közül való s mégis a kitűnő előadásban, annak minden egyes része kellőképpen érvényesült. Zugó taps és viharos tetszés jutalmazta a jól sikerült előadást. Utána Hárnik Relli k. a. adta elő zongorán „Santa Lucia”-ját, szintén nagy tetszéssel. Végül Klein Miksa joghallgató szavalt el Ábrányi Emilnek „Keresem az Istent” című költeményét. A hangversenyt táncz követte. A fesztelen, hangos jókedv reggel ért véget, mikor egy jól sikerült mulatság emlékével távoztak el a jelenvoltak.

— **Főgimnáziumi internatus Szamosújvárt.** Szamosújvári állami főgimnázium mellé létesítendő internatus ügyében a városi képviselőtestületi tagok s az ügy iránt érdeklődők folyó hó 20-án a városi közgyűlési tereben igen szép számban látogatott értekezletet tartottak Uhlyarik Albin elnökölete alatt, Dömötör János főgimnáziumi tanár indítványára dr. Mártonfy Lajos, Szongott Kristóf és Novák Lajos felszólalásai után az értekezlet egyhangulag elhatározta, hogy az internatus felállítása ügyében a megjelent összes érdeklődők aláírásával ellátva a város képviselő testületéhez a következő indítványt nyújt be, melynek petituma az: Irjon fel a város közönsége a tanügyi kormányhoz és kérje, hogy az állami főgimnázium mellé létesítsen egy állami internatust, rámutatván ezen fölterjesztésében a szükségletre és azon haszonra, melyet az állami főgimnázium teljes erőinek ily uton való kihasználása az országos közoktatásra hozna. Hogy a város közönsége ezen föliratában az internatus céljaira a főgimnáziummal szemben, a kir. járásbíróaság mellett levő és ezen célra minden tekintetben megfelelő telket teljesen ingyen felajánlja, egyben rámutatván azon igazán nem közönséges áldozatokra, melyeket a közel multban kulturális célokra, és főként az áll. főgimnázium érdekében hozott és költségvetésének azon állandó kiadásaira, melyekkel évenként terheli meg a közoktatás érdekében a városnak a közterhek viselésében már is kimerült polgárságát. Érdekelte körökben a terv kivihetőségében igen biznak.

— **A bethleni vásár.** A folyó hó 27 és 28-án tartott országos vásár alkalmával Bethlenben felhajtattott szarvasmarha és bivaly 1500, eladatott 620; ló felhajtattott 80, eladatott 26; sertés felhajtattott 220, eladatott 48. Ugy a felhajtás, mint az eladás a szokott viszonyokhoz mérten kevés. Tartozkodó vételkedv mutatkozott minden tekintetben. A jó husban lévő és kövér állatokat keresték inkább s mondhatni elég jól fizették, csak hogy a szűk takarmány miatt ilyen állat igen kevés volt. A sertések is inkább olcsó, mint drága árban lettek eladva. Tekintettel, hogy a hizó sertést annak idejében jó pénzért kellett és lehetett venni, tekintettel a drága kukoriczára: alig volt valami haszon azon a sertésen, melyet eladásra hizlaltak. A kirakó vásáron is meglátszott a pénzhiány, a szükség, az élelmiszerek drágasága. A vevők csakis a nélkülözhetetlen szükségesre szorítkoztak. Csizmadiák sátrait sem rohanták meg annyira, a mint az máskor lenni szokott.

— **Takarmányszállítási díjkedvezmény kereskedők részére.** Az Országos Magyar Kereskedelmi Egyesület kolozsvári kerülete az érdekelt kereskedői körök tudomására hozza, miszerint az O. M. K. E. központtól vett távirati értesítés szerint a takarmányhiány enyhítése céljából a mezőgazdák számára a takarmányneműek szállítására engedélyezett vasúti szállítási díjkedvezmény egyenlő előfeltételek mellett a közvetítő kereskedők részére is megadatott.

— **Nyilvános köszönet.** Egy dési előkelő családapa a községi el. leányiskolában e hó 19-én tartott „Erzsébet királyné ünnepély” alkalmával és annak hatása alatt 10 koronát juttatott alólírotthoz, azon óhajattással, hogy abból karácsonra egy legjobb magaviseletű és szegény sorsu növények téli ruhával láttassék el. Fogadja a nemes keblű adakozó ezen alakban is meleg köszönetemet. Vajha a kegyetes érzés több jobbmódu szülőt szállna meg és indítna hasonló nemes tettekre. — *Daday István* igazgató.

— **Csikóvásárlás a hadsereg részére.** A közös hadügyminiszterium súlyt fektet arra, hogy a katonai csikótelepek részére a katonai loavatóbizottságok, a mennyire csak lehet, kereskedők és közvetítők kizárásával szerezzenek be három éves csikókat s e végből a bizottságok utasítást kaptak, hogy lépjenek érintkezésbe a ménesbirtokosokkal, tenyésztőkkel és lótenyésztő-bizottsági elnökökkel. A csikóbevásárlások tavasszal lesznek, a tenyésztőknek azonban már most be kell jelenteni az eladásra szánt csikókat. A bejelentések alapján fogják a loavatóbizottságok megállapítani utitevüket. A hol nagyobb ménes van, ott a bizottság kiszáll, kisgazdák, kisebb tenyésztők részére középponti gyűlekező helyeket jelölnek ki, a hová a bizottság által megjelölt időben elő kell vezetni az eladásra szánt s bejelentett csikókat. Egy-egy csikóért 500—650 koronát, sőt ennél magasabb árat is fizet a bizottság. A csikók megkivántató kelléke minimális 157 cm. magasság s hátsólónál megkivánt termet, jó vér, korrekt járás. Az alkalmas csikókat a bizottság nyomban átveszi s készpénzen kifizeti. A bejelentéseket f. év végéig meg kell tenni, a bejelentésnek tartalmaznia kell a csikók származására vonatkozó adatokat, valamint az utazás és levelezés akadálytalan lebonyolításához szükséges adatokat.

— **Magyar czímer, vagy korona használata a magyar iparcikkokban.** A kolozsvári kereskedelmi és iparkamara a kereskedelmi miniszter

úrnak folyó hó 16-án 61071. szám alatt kelt rendelete alapján köztudomásra hozza, hogy a midőn hazai származású iparcikkiken a magyar korona vagy címer puszta ékítmény képpen használtatik, minden vonatkozás nélkül az előállító, vagy elárúsító személyére, vagy cégére: ez nem tekinthető az 1883. évi XVIII. t.-cikk szerint minősülő címer használatnak s az ily címer használat az idézett törvény korlátozása alá nem esik. Idegen iparcikkiken azonban a magyar címer, vagy korona ékítményképpen használata tiltva marad továbbra is, sőt a miniszter úr utasította az iparhatóságokat, hogy a tudomásukra jutó ilyen esetekben az illető ellen az ipartörvény 58. §-a értelmében a kihágási eljárást indítsák meg.

— **A hivatalos iratok portómentessége.** A belügyminisztérium körrendeletet bocsátott ki a magánfeleknek kézbesítendő hivatalos iratok portómentessége tárgyában. A rendelet szerint a postahivatalok utasítást nyertek, hogy a közigazgatási hatóságok által magánfelekhez intézett hivatalos iratokat tartalmazó levelek közül azokat, a melyeket a feladó közigazgatási hatóságok a levélborítékon kiteendő záradékban portómenteseknek jeleznek, postadíjmentesen kézbesítsék a címzettnek s csak az oly levelek után szedjenek be portóilletéket, amely levelek a szóban levő záradékban portóköteleseknek vannak jelezve. Minthogy ekképen a postahivatalok szorosan a feladó közigazgatási hatóság által kitett záradékhoz kötelesek alkalmazkodni, annak meghatározása, hogy az illető levelet portómentesnek vagy portókötelesnek minősítve kell-e a postára adni, a feladó közigazgatási hatóságra van bízva. Az új kézbesítési utasítás, illetőleg az 1901. évi XX. t.-cikk a postai portómentesség körét nem tágitotta ki, tehát portómenteseknek jelezve ez idő szerint is csak azokat a hivatalos leveleket lehet postára adni, a melyeket a hatóságok eddig is portómenteseknek jelezve, adhattak postára. A különbség a régi és az új eljárás között e tekintetben csak az, hogy eddig a magánfelekhez intézett hivatalos iratok kézbesítése rendszerint a hatósági közvegek útján történt, ellenben jelenleg, midőn az 1901. évi XX. t.-cz. 25. §-a értelmében a közigazgatási hatóságok által a magánfelekhez intézett hivatalos iratok kézbesítése is rendszerint postai úton történik, természetes, hogy közvetlen a magánfél címére sokkal nagyobb számmal küldhetők és küldendők portómentes hivatalos levelek.

— **Állategészségügyünk** Szolnok Dobokavármegyében. Veszétség: dési Pecsétszeg; magyarláposi Felsőszőcs. Ragadós száj- és körömfájás: betleni Felsőpusztaegres 11 u., Magyardecse 15 u.; csáki-gerbói Alsóbagmász, Aranymező 4 u., Csáka 6 u., Semesnye 13 u.; kékesi Dellőapáti 2 u., Kékes, Szászmaté, Veresegyháza 2 u.; magyarláposi Csernefalva 11 u.; nagyilondai Buzamező 3 u., Kabalapataka 2 u., Oroszmező, Pirosa 7 u., Sósmező 1 u. Sertésvész: betleni Betlen, Sászcsegő 7 u., Szácsszentjakab 8 u., Szeszárma 5 u.; csáki-gerbói Csáki-gerbó 1 t., Csokmány 3 u., Hosszúmező 2 u.; dési Alsókossály, Bacza; kékesi Buza, Kapor Kékes 2 u.; magyarláposi Horgospataka 2 u., Láposdebrek 7 u., Nyárfás 1 t., Rogoz 9 u.; nagyilondai Kabalapataka 8 u., Nagyilonda 2 u., Oláhfordorháza 4 u.; szamosújvári Kendilóna 6 u.

Irodalom.

„Demokrácia és földtulajdon“ című politikai essait adott ki dr. báró Horváth Emil, melyben a legtisztább politikai rendszert fenyegető veszélyek orvosszereit keresi a birtokpolitika terén. Rámutat azokra a részekre, melyeket ezen alig fél-százados politikai rendszer intézményein úgy a plutokratikus törekvések, mint a földre éhes, de ahhoz nem jutó, nagy tömegek üttettek, s melyek révén oly országokban, hol a demokrácia legkifejlettebb, némely intézménye — per excellentiam a parlamentarizmus — rombadőléssel fenyeget. A tulajdon fogalmában fekvő kettős: jogi és nemzeti-gazdasági momentumok következményeinek megfelelően kívánja br. Horváth a tulajdon eme legfontosabb s politikai szempontból legszámottevőbb alakját összhangzásba hozni a demokratikus állam-szervezetnek politikai egyenlőséget s lehetőleg egyenlő életviszonyokat feltételező alapelveivel. Elvileg föllátja a tétele, hogy daczára a magán-jogások idegenkedéseinek a némely külföldi (portugál, olasz) jogrendszerben kifejtett s a modern nemzetgazdasági tanításnak megfelelő örökbérleti intézményt kell a demokratikus államnak instituínia, ha nem akarja, hogy a korlátlan földtulajdonból kizárt milliók a mindnyájunk lelkében szunyynyadó földéhséget kielégítendő, magát a demokráciát is sutba dobják a korlátlan tulajdon aránytalanságaiért. Állami földvásárló banknak felállítását, a földeknek olcsó örökbérletbe adását sürgeti, melyekért csupán a földvásárlásra fordított tőke kamatja volna fizetendő, miután az állam

maga is járadék-adóssággal fedezi e földek vételárát s a tulajdonjogot maga számára fentartja.

Az így beálló nyugalmi állapotok és a megszülető új földbirtokos osztály megváltozott életviszonyait alkalmasnak tartja arra szerző, hogy a demokrácia rohamos, szinte mesterséges romlását és hanyatlását megakadályozhassák.

A munka e megszívlelendő eszme felkarolását ajánlja a szakkörök figyelmébe, annál is inkább, mert a műnek a politikai tudomány doktriner tételei között mozgó kijelentései a mi speciális magyar viszonyainkra nagyon is alkalmazható. A munka kézirat gyanánt jelent meg s kapható szerzőnél Désen. Ára 1 korona.

* **Genealogiai füzetek.** Sándor Imre és Sebestyén József szerkesztésében Kolozsvárt megjelenő családtörténeti folyóirat legújabb (november havi) számában Endes Miklós dr. folytatja az uri hatóságnak Magyarországon 1848-ig történt fejlődéséről szóló nagyvárú tanulmányát. Gyulai Richárd ezuttal kismajtényi (dési) Majthényi Irén leszármazását. A leszármazás a következő magyar nemes családokról: közöl bővebb adatokat: a Kórodi-család, a tocsvai és pacséri Kászoni-család, hatmansdorff Hatfaludi, kászoni Nagy, nagykapusi Hofmanstorf, alsóbalázsfalvi Cserényi, érmindszenti Pelel, osdolai Kun, a farnasi Keceli. A címerlevelek rovatában található gyulafehérvári Páll-család és a Keczkey-család nemessége. Érdekes és adatgyűjtés szempontjából nagyjelentőségű Köblös Zoltánnak, a kolozsvári ev. ref. koll. és Erd. Orsz. muzeum könyvtárából összeállított Halotti beszédek katalógusa, mely már az „F“ betűig terjed.

Erdélyi Képes Naptár megjelent Stein János egyetemi könyvkereskedésében Kolozsvárt. A régi jó hírnevű erdélyi naptárnak ez immár 46-ik évfolyama, mely a többihez hasonlóan változó tartalommal jelent meg. Az erdélyi részek közönsége használna forgathatja a naptár lapjait, mely különösen a vásárok pontos és hibátlan jegyzékét tartalmazza. A naptár ára 60 fillér s kapható a kiadónál Kolozsvárt, a hol az irodai nagyfali naptár szintén megrendelhető.

Az erdélyi részek közli térképének pontos és legújabb adatok nyomán készült kiadása jelent meg s kapható Stein János könyvkereskedésében Kolozsvárt. Ára 1 korona. A térképet, mely 1:800,000 arányban készült, főleg turistáknak és kerékpárosoknak ajánljuk, mert úgy a magoságok, mint a kerékpárral járható utak jelezve vannak rajta.

* Most jelent meg a „Közigazgatási Nagy Fali Naptár“ az 1905. évre közégi (kör) jegyzők és anyakönyvvezetők részére. Ezen fali naptár — szép, tetszetős kivitelben — tartalmazza mindazon időszaki jelentéseket és teendőket az 1905. évre, melyek a közégi jegyző és anyakönyvvezetők által a felsőbb hatóságokhoz felterjesztendő. A „Közigazgatási Nagy Fali Naptárban“ az 1905. évre a közégi jegyző és anyakönyvvezetők részére nemcsak az összes időszaki jelentések és teendők az illető hó és napra sorrend szerint, hanem minden rendelet vagy intézkedés mellett még az arra vonatkozó miniszteri vagy felsőbb hatósági szám is feltüntetve van. E naptár egyes példánya 2 korona. Ezen naptár csak directe az „Egri nyomda Részvénytársaságnál, Egerben“ rendelhető meg.

CSARNOK.

A rekord.

— Jelenet egy bohém asztalnál. —

Irta: Pásztor József.

Lapunk jogosított kiadása.

Miska, a „Fáklya“ című szépirodalmi és művészeti lap jeles tollu munkatársa asztalunknál ült s egy csomó papírlap hevert előtte. Fényes üzleteket kötött a Brunner Mór és társa kiadó céggel, mely cég vörös és zöld füzetekben fejlesztette az izlés és morált s a szakácsnék és szobacizicák romantikus vágyait elégitette ki a „Vörös grófné vagy a barlang titka“, „A félkezű haramia vagy a fekete rém“ s hasonló című regényekkel, melyekben sok volt a szerelem és a vér, szeretkeztek és öltek benne fesztelenül minden lapon.

Miska türelmetlenül verte tollát az asztalon álló vizes pohárhoz s hozzám fordult:

— Hol az ördögbe maradt az a Kaláber Tóni?

— Mit akarsz vele?

— Pompás üzleteket kötöttem a vörös Brunnerrel: nyolcz forintot fizet egy nyomtatott ívért.

— De mi köze ehhez Kaláber Tóninak?

— Kiadtam neki albérletbe a regény írást s kap minden ívért három forintot s én addig írom a „Fatime, a kelet gyöngye vagy az indiai kakadu“ című regényt.

— Mi köze a kakaúnak Fatiméhez?

— Semmi, most legalább még nincs, de a czime pompás, mi?

Kaláber Tóni épen most rohant be a kávéházba. Egy csomó kéziratot dobott le az asztalra. Leült, a haját felborzolta s derült arczzal nézett Miskára.

— Nos? — kérdezte Miska.

— Ugy ölk, mint egy spanyol inkvizitor, — felelt Kaláber Tóni — ma reggel héttől kilenczig harmincz embert küldtem a másvilágra s valamennyit erőszakos halállal, a természetes halált egyáltalán mellőzöm.

— Egészen jó rendszer, a tudúveszes alakok kultusza lejárt, a fiatal Dumas-val: csak ölön, szúrjon, vágjon és mérgezzen.

Kaláber Tóni a kéziratokat rendezgette az asztalon s gyönyörködve nézett a teleirt lapokra s közbe-közbe felkiáltott:

— Micsoda fordulatok! Micsoda meseszöveg!

Meghajlok magam előtt. Mikor tegnap hazamentem, még magam sem tudtam, mit írok. Leültem s elkezdtem írni. . . Komor, sötét fellegek usztak az égen, a gróf — feltétlenül gróffal kell elkezdni — kinyitotta a kertajtót és remült arczzal meresztette szemét a sötétségbe. . .

— És azután? — Kérdezté Miska.

— Azután? A többi már magától jött, csak a kezdet nehéz; a harmadik oldalon már elszöktettem egy apácát s megöltem egy ulánus főhadnagyot.

— Nagyon szép, határozottan szép. — felelte Miska — ha ön így fog haladni, felemelem ívét egy félforinttal.

Kaláber Tónit elragadta a hév.

— Fogadni mernék önne!, hogy egy óra lefolyása alatt nyolczvan embert megölök a regényemben.

— Helyes, fogadjunk. Aki kevesebbet öl meg egy óra alatt, az fizeti a teát. Adolf! Két teát, rummal, citrommal, tejjel, mindennel! — Én folytatam a Fatimét, nekem nehezebb szerepem lesz, mint magának — szólt Tónihoz — mert az én históriám keleten játszódik, a muzulmánok pedig tudvalevőleg hosszú életkort érnek el.

Kaláber Tóni neki feküdt az írásnak, a körmeit rágtá vagy két perczig, aztán lepecskelte a tollat a papírra s gyorsan írta egymásután a sorokat.

Miska teljes nyugalommal szivta a cigarettát s nagyokat hörpintett a teából. Már eltelt egy negyedóra s nem irt egy szót sem. A Kaláber Tóni teája elhűlt, de már a huszadik halálesetnél tartott. Miska pedig csak most fogott hozzá az íráshoz.

Kaláber Tóni lihegett, izgatottan lóbázta a fejét s hangosan ismételte, amint kivégzett egyet-egyet.

— A néger inast megütötte a guta. A herczegnő . . . a herczegnő . . . együtt rohan a halálba Alfrédjával . . . titkos gyűrtü . . . mérge. A kopasz bankárt véreben találják meg hálósobájában . . . negyven! Nos, nos, hány van önnek? fordult idegesen Miskához.

— Még nincs egy sem, — felelt Miska és teljes nyugalommal folytatta tovább az írást.

— Akkor megnyertem a fogadást, megnyertem a teát! — kiabálta diadalmasan Kaláber Tóni.

— Az bizony lehet, — szólt Miska és az órára nézett, — de még van öt perczünk.

Kaláber Tóni az órára pillantott.

— Öt percz, jó — szólott s idegesen folytatta tovább az írást. — Öt percz, nagyon jó . . . Mór, a hú szolgát lassóval fojtják meg a praireken, Wellington tanárt skalpirozzák, belehal a János, a pupos megszökik a skalp elől, de azért meghal . . . Meg kell hálnia . . . igen. Belefutal a mocsárba a Pampasok nagy mocsarába.

Kaláber Tóni homlokán csurgott a verejték, ledobta a tollát, egy nagyot sóhajtott és felkiáltott:

— Megnyertem a fogadást . . . Mindenkit megöltem!

Miska kivette a cigarettát a szájából leverte a hamut s az asztal halálos csöndben nézett az órára.

— Fél percz, fél percz! — suttozta mindeki

— Hányat ölt meg Kaláber ur? — kérdezte Miska.

— Hatvanat! — felelt ez lihegve.

Miska felemelte az utolsó papírlapját és olvasta:

— Konstantinápolyban felrobbant a Galatahid . . . épen diszfelvoulás volt, meghalt ötezer igazhívó . . . Több is meghalt volna, de az örmény gyalogságban kitört a hideglelés s ezek nem vettek részt a szelamlíkon. A szultán azonban megmenekült.

Kaláber Tóni bambán nézett Miskára.

— Megmenekült?

— Meg, mert a zsebében volt egy amulett, melyet még gyermekkorában kapott egy albán cigányaszszonytól. Csak a lova farkát perzselte a puskafor. Adolf! Kaláber ur fizet!

Kiadja a szerkesztőség.

FERENCZ JÓZSEF KESERŰVIZ az egyedül elismert kellemes ízű természetes hashajtószer.

NYILT-TÉR.

Dunky fivérek

kolozsvári cs. és kir. udvari fényképészek
a felső-sétatéren levő műtermőkben
Désen

1904. deczember hó 4 és 5-én
fényképfelvételeket eszközölnek.

HIRDETÉSEK.

XXXXXXXXXXXXXXXXXXXX

Eladó ház.

DÉSEN, A FÜRDŐ-UTCZÁBAN

a Főtértől alig 200 lépésre

¹/₃-ad hold terjedelmű házastelek

3 lakosztályos lakóházzal

és melléképületekkel

sürgősen eladó.

Értekezhetni: 1—10

lapunk kiadóhivatalában.

XXXXXXXXXXXXXXXXXXXX

A leghiresebb kötőgépek

házi és ipari czélokra

I. styriai kötőgépgyár

magyar képviselte

Budapest, VII., Erzsébet-körút 23. sz.

Részletfizetésre is kapható.

Árjegyzék ingyen és bérmentve.

Varrógépek és kerékpárok raktára

FOGL JÓZSEF LAJOS. 3—7

Megjött az angyal!

Tudatom a n. é. közönséggel,
hogy karácsonyi tárgyaik már
megérkeztek, azok kiállítva vannak
és a n. é. közönség szükségletét
fedezheti. Kérem b. pártfogásukat.

Tisztelettel:

ÁGAI IGNÁCZ.

Egyszersmind ajánlok a téli idényre fiú,
férfi vadászcizmákat, sár-, hó- és utazó-
cipőket legolcsóbb árban.

PÉNZ

4%-OS

törlesztéses kölcsönöket nyújtok budapesti és külföldi
elsőrangú pénzintézetektől a
földbirtok és ingatlan ³/₄ értékeig I. és II. helyre 15—65 évig
terjedő időtartamra.

Személyhitelt! papoknak, katonatiszteknek, állami- és ma-
gánhivatalnokoknak, kereskedőknek és ipa-
rosoknak kezes és kezes nélkül 1—15 évig terjedő időre gyor-
san és discréten. Bank- és magánadósságok convertálása.

LANG SAMU,

Budapest, VI., Nagymező-ut. 12.

A kölcsön nem záloglevelekben, hanem készpénzben lesz folyósítva.

Értékpapírok és részvények a legmagasabb napi árfolyam mellett megvételnek.

Osztálysorsjegyek: ¹/₁ K. 12.—, ¹/₂ K. 6.—, ¹/₄ K. 3.—, ¹/₈ K. 1.50.

Legolcsóbb könyvnyomdai és könyv-

kötészeti munkák: Désen Rákóczi-tér

DEMETER ÉS KISS
könyvnyomdája és könyvkötészete

DÉSEN RÁKÓCZI-TÉR 5. SZ.

Mindennemű könyvnyomdai munkák,
u. m. hírlapok, könyvek, füzetek, rova-
tos ívek, nagyválasztéku és legszebb
tánczvigalmi és

menyegzői meghívók,

eljegyzési kártyák, gyászlapok, név-
jegyek a legolcsóbb árban felvételnek
s pontosan és izlésesen elkészítettnek.

Minden könyvkötészeti munkák, u. m.
hivatalok, pénzintézetek kereskedelmi
és ipari vállalatok, iskolák, könyvtárak
részére szükséges

KÖNYVEK KÖTÉSE,

használt könyvek újra kötése és javi-
tása a legolcsóbb árban felvételnek és
legszebb kivitelben eszközöltetnek. —

Szolnok-Doboka vármegye

szabályrendeleteinek gyűjteménye

megjelent!

Kapható lapunk kiadóhivatalában (Serház-utca I. sz.)

Ára 6 korona.

Alapított 1875-ben.

Feuerstein Farkas

könyvkötő-üzlete

DÉSEN, a csizmadia arúcsarnok alatt.

Ajánlkozik:

könyvkötő és díszművek

olcsó elkészítésére.

Elvállal könyvtári, irodai, üzleti, körjegyzők,
szolgabírák és iskolák részére főkönyvi és
közsegi kezelési könyvek bekötését és olvasó-
egyleti kötetek körebe tartozó munkákat a
legizlésesebben s jutányos áron. Felsze-
relve papírvágó-, aranyozó-, sodronyfonó-
és számozó-gépekkel könyvek számozására.
Aranymetszések a legtökéletesebben eszközöltetnek.
Kir. törvényszeki szállító.

Jó munka! Jutányos árak!

Női és férfi-öltönyök, szineha-
gyott felöltők bármily színre
egészben, gőzben megfestet-
nek, valamint a vasalások,
javítások és vegytisztításokra,
teljesen kielégítő munkával
szakszerű gondot fordítok.

HOCHTEIL MÓR

Szolnok-Dobokavármegye első gőz-kelme-
festő és vegytisztító intézete DÉS.

Üzlethelyiség: Főter 6. szám. (Hitelbank épület.)

Fiók: Szamosújvárt, Hétkereszt-u. 8. sz.

Kitünő minőségű és legmagasabb szilárdságú Portland-Cementet ajánl olcsó áron a

Brassói Portland-Cement-Gyár

BRASSÓBAN.

Désen kapható: BRUGOVITZ JÓZSEF fűszerkereskedésében.

29 - 30

Nyomatott Demeter és Kiss könyvnyomdájában, Dés 1904.